

Høringssvar fra Hurum kommune. Forslag til endringer i Lov om barneverntjenester, 17.juni 1992.

Bakgrunn:

Barne- og likestillingsdepartementet har i brev av 05.09.2012 sendt ut til høring 16 forslag til endringer i Lov om barnevern av 17. juni 1992 med senere endringer, samt forslag til endringer i finansieringsansvaret og endringer i den faglige samhandlingen mellom stat og kommune på barnevernområdet. Høringsfrist er satt til 12.11.2012.

Noen av forslagene omhandler endringer av finansieringsansvaret og endringer i den faglige samhandlingen mellom stat og kommune på barnevernområdet. Andre forslag omhandler endringer som styrker barns rettigheter og rettssikkerhet i barnevernet.

Sammendrag:

OPPGAVE OG FINANSIERINGSANSVARET:

1. Bedre samhandling mellom stat og kommune – endring av finansieringsform
2. Bedre faglig samhandling mellom stat og kommune
3. Barnevernlovens regler om organisering av statlig barnevernmyndighet
4. Barnevernlovens regulering av kommunens og statens økonomiske ansvar for barneverntiltak

STYRKET RETTSSIKKERHET FOR BARNA I BARNEVERNET:

5. Lovfesting av krav til forsvarlighet i barnevernloven
6. Barns rett til medvirkning og barns mulighet til å ha en særskilt tillitsperson
7. Begrepsbruken i barnevernloven
8. Hjelpetiltak for barn og barnefamilier
9. Regulering av institusjoner med behandlingshjem
10. Forslag om styrking av barneverntjenestens oppfølging av barn under og etter varetekt og straffegjennomføring
11. Samvær med søsken etter omsorgsovertakelse
12. Barneverntjenestens ansvar for å følge opp barnet etter en omsorgsovertakelse
13. Tilsyn og kontroll med barn i fosterhjem
14. Endring av tilsynsforskriftens krav til årlig systemrevisjon av barneverninstitusjoner
15. Tilsyn med statlige barneverntjenester
16. Presisering av barnevernloven § 8-4 om oppholdskommunens ansvar for å reise sak for fylkesnemnda
17. Beregning av plasseringstid ved vedtak etter barnevernloven § 4-24
18. Fristen for å bringe fylkesnemndas vedtak inn for domstolen

Dette høringsnotatet inneholder mange forslag til endring, og Hurum kommune vil trekke frem noen av disse med en egen kommentar; pkt. 1, 2 og 4 under **Oppgave- og finansieringsansvaret**, og pkt. 7, 10, 13,15 og 17 under **Styrket rettssikkerhet for barna i barnevernet**. De punktene i høringsnotatet som ikke omtales her vurderes som gode forslag som Hurum kommune gir sin tilslutning til, sett ut fra et faglig synspunkt.

Kommentarer til utvalgte kapitler:

OPPGAVE- OG FINANSIERINGSANSVARET:

Endringene på dette området tar utgangspunkt i følgende målsettinger for barnevernet:

- Det enkelte barn skal motta riktig tjenestetilbud
- Ressursene i barnevernet skal anvendes på en effektiv måte slik at flest mulig barn får hjelp.

Her menes effektivitet i samfunnsøkonomisk forstand. Effektiv ressursutnyttelse handler derfor her om at ressursinnsatsen i barnevernet, så langt det lar seg gjøre, skal vurderes ut fra de totale kostnadene og gevinstene de ulike aktørene innenfor tjenesten og samfunnet har. Belastningen barnet opplever som følge av omsorgssvikt er eksempelvis en kostnad som skal regnes med, selv om denne typen kostnader ikke er lett å tallfeste.

1. Bedre samhandling mellom stat og kommune – endring av finansieringsform (kap. 8 i høringsnotatet)

Departementet foreslår at finansieringsordningen innrettes slik at kommunene betaler en tilnærmet lik prosentandel av de ulike tiltakenes faktiske kostnader. Det foreslås en gradvis økning av egenandelen for institusjonsplasser. Eksempelvis til 30 eller 45 %, det vil si 800 000-1 200 000,- per år. Hurum kommune har per i dag 4 institusjonsplasser. En økning i egenandelen vil innebære økte kostnader for kommune på inntil 3 200 000 per år.

Forslaget om endringer i betalingsordningen er begrunnet med at en overføring av midler fra Bufetat til kommunene betyr et større kommunalt ansvar, både faglig og økonomisk. Kommunen vil bli mer kostnadsbevisste, og dermed vil risikoen for kostnadsvekst i barnevernet bli mindre.

Kommentarer til forslaget:

Det mest konkrete forslaget til endring i dagens ansvarsdeling er nettopp forslaget om å heve den kommunale egenandelen til 30 %, alternativt 45 %, og å overføre tilsvarende beløp fra den statlige rammen i statsbudsjettet til kommunesektoren, via rammeoverføringen til kommunene. Hurum kommune er i prinsippet enig i at en riktig vei å gå er å styrke kommunens rolle som bestiller og å gi kommunen økt handlingsrom for alternative tiltak. Vi mener likevel at dette ikke skal innebære økning i egenandelen på nåværende tidspunkt. Endringen i betalingsform må utredes bedre og mulige konsekvenser for kommunen drøftes. Før dette er gjennomført må dagens ordning fortsette- og pst satsen ikke overstige 15pst.

Allerede har mange uttalt seg skeptisk til forslaget om å øke kommunens egenandel. Dette skyldes også måten forslaget er begrunnet i notatet. Argumentasjonen i høringssaken går på at kommunene velger institusjon av «bekvemmelighetshensyn». På s. 33 heter det om dagens tilstand: «en overføring av barn kan være lønnsomt for kommune – fordi staten vil ta en del av kostnadene». Hurum kommune mener det ikke er noe i evalueringene som bekrefter en slik antakelse, heller motsatt. Faktum er at kommunenes bruk av institusjoner har gått ned hvert år fra 2007. Fra 2010 til 2011 er nedgangen nesten 7 pst, til tross for en økning i barn i barnevernet. Denne holdningen som her gjenspeiles: kommunene tar ikke nok økonomisk ansvar, er svært uheldig og forsterker bare et allerede anstrengt forhold mellom stat og kommune.

Faktum er at institusjonsplass søkes om dersom det er vurdert at barnet ikke vil kunne behandles/hjelpes godt nok innenfor rammene i et fosterhjem. Erfaringer mange kommuner gjør seg i tillegg, er at institusjonsbruken også henger sammen med mangel på egnede

alternativer fra Bufetat sin side. Etter loven er det Bufetat som har ansvaret for plasseringsalternativer overfor kommunene, og så lenge gode alternativer til institusjoner mangler (herunder mangel på fosterhjem), har kommunene ikke reelle valgmuligheter. Problemstillingen er særlig aktuell i akutt situasjoner.

Hurum kommune vil videre understreke at det må være en overordnet målsetting at tiltakskjeden uansett betalingsordning, skal ha forsvarlig kvalitet og være geografisk spredd. Bufetat sin bistandsplikt må i tillegg tydeliggjøres med klare tidsfrister.

Forslaget om at staten videre skal ha myndighet til å velge institusjon for barna, og at kommunen skal være forpliktet til å legge frem statens forslag for fylkesnemnda vil være en uheldig og feil utvikling. For det første vil det kunne frata Fylkesnemnda den myndighet de har i dag til å vedta den institusjonen som kan gi ungdommen best behandling, ved at de kun får et forslag å forholde seg til. Fylkesnemnda er den rettsinstansen som kan pålegge tvangstiltak, og da må de også kunne velge det tiltaket som er faglig best skikket. For det andre vil det være en fare for at økonomiske hensyn kan få stor kraft dersom Bufetat skal få myndighet til å gjøre dette valget, jf erfaringene kommunene sitter med i dag. Det tredje argumentet er at kommunene kjenner barna best og det bør veie tyngst i valget av institusjon. Per i dag er det Bufetat som kjenner institusjonene best, men det er enkelt å gjøre noe med. Institusjonstilbudet kan kommuniseres åpent til kommunene, ved for eksempel presentasjon på internettsider som enkelt kan endres når det kommer ny informasjon. Det eksisterer i dag en elektronisk bestillingsløsning for institusjonsplasser internt i Bufetat. Denne kan kommunene gis adgang til, og slik få oversikt over hvor det finnes ledige plasser.

Hurum kommune er innforstått med at fosterhjemtjenesten generelt ikke er til diskusjon i denne høringsrunden, men vil framholde at dagens ordning med refusjon for utgifter til kommunale fosterhjem bør avvikles og at disse midlene overføres kommunene direkte. På denne måten vil kommunen selv kunne bestemme hvilke forsterkningstiltak som er best egnet i det enkelte tilfelle. Dagens ordning er tung å administrere og fører til mange fortolkningsproblemer. Det er en forutsetning, dersom endring, at både forsterkningstiltak og administrasjonskostnader overføres i sin helhet kommunen. Det vil være naturlig at KS har en sentral rolle i å kostnadsberegne de økonomiske konsekvenser av forslaget.

De statlige fosterhjemmene er heller ikke evaluert i notatet. Det er problematisk for kommunen at disse har bedre lønns- og arbeidsvilkår enn kommunale fosterhjem. Det har en prisdrivende effekt på fosterhjem generelt som ikke er ønskelig, og som går i kommunale fosterhjems disfavør. Hurum kommune mener at ordningen med statlige fosterhjem må evalueres, og i den forbindelse vurderes om skal avvikles i sin nåværende form. Utgangspunktet for statlige fosterhjem var at dette skulle være hjem som kunne mestre utfordringen det er å romme barn med store og sammensatte problemer. Det er ikke rekruttert nok statlige fosterhjem til denne gruppe barn. Realiteten i dag er at de kommunale fosterhjemmene har de samme oppgavene (utfordringene) i hverdagen, men med dårligere betingelser.

De barna som har store behandlingsbehov har ofte også behov for bistand fra psykisk helsevern og rusomsorg. Bufetat bør videreutvikle sine behandlingstilbud slik at det blir mer samarbeid med disse tjenestene i Helseforetakene, noe som vil gi disse barna og ungdommene mer helhetlig hjelp og behandling, på en mer effektiv måte.

Hjemmebaserte tiltak er et kommunalt ansvar, og det er rimelig at ressursene også ligger der. Kommunen kan da selv velge om man skal etablere egne tiltak, eller kjøpe av staten, eller av andre tilbydere. Fagteam og regionkontor bruker i dag mye ressurser på administrasjon, rådgivning og fagutvikling knyttet til de hjemmebaserte tiltakene. Det må skje en reell ressursforskyvning til kommunene, både av midlene som i dag brukes på statlige hjemmebaserte tiltak, og midler som brukes til administrasjon og tiltaksutvikling.

2. Bedre faglig samhandling mellom stat og kommune (kap. 9 i høringsnotatet)

Dette kapitlet i høringsnotatet inneholder en rekke drøftinger og forslag som til dels er motstridende. Det er å håpe at stortingsmeldingen blir tydeligere slik at det kan bli klart hva departementet forslår.

Departementet foreslår at staten avvikler sine ulovfestede oppgaver som har hatt som intensjon å bidra til et likeverdig kommunalt barneverntilbud. Dette gjelder faglig råd-, og veiledning i enkeltsaker, utredningsbistand, samt ordningen med refusjon av utgifter til hjelpetiltak. I stedet foreslås det at statens arbeid for å bidra til et likeverdig kommunalt tilbud over hele landet foregår i form av generell faglig utvikling, som i utarbeidelse av felles standarder og veiledning på hva som er god saksbehandling og kvalitet i det kommunale barnevernet. I tillegg skal staten gi opplæring i kartleggingsmetodikk, utredningsmaler etc.

Departementet ønsker å slå fast at utredninger er et kommunalt ansvar, og at Bufetat derfor ikke bør bistå kommunene. Bufetat skal likevel kunne etterspørre ytterligere utredning fra kommunenes side, som ledd i den faglige dialogen. Departementet foreslår i tillegg at statlig barnevern gis en forskriftshjemmel til å pålegge kommunene å utrede barnet på en bedre måte. Høringsutkastet sier lite om hvordan staten tenker seg å organisere – å skille på – rollen som tjenesteleverandør for kommunene og rollen som fagutvikler for kommunebarnevernet.

Barnevernloven § 2-3 nytt siste ledd skal lyde:

Departementet kan gi nærmere forskrifter om samhandlingen mellom stat og kommune ved plassering av barn utenfor hjemmet

Kommentarer til forslaget:

Hurum kommune anser det som problematisk at Bufetat fortsatt skal inneha en dobbeltrolle som både tjenesteleverandør og som fagutvikler for kommunene. Kommunen vil i stedet foreslå at Bufetat rendyrker rollen som tjenesteleverandør (kjøp av institusjonsplasser og rekruttering av fosterhjem) og at fagutviklingen overføres til en nøytral instans. Et eksempel på en nøytral instans kan være de regionale utviklingscentre, som i noen regioner er sammenslått med andre tilgrensende fagutviklingsmiljøer.

Høringsnotatet bærer til tider preg av, på tross av uttalte målsettinger om det motsatte, troen på at staten kan være en kvalitetsgarantist for det kommunale barnevernet. Dette mener kommunen er urealistisk og det kompliserer kommunenes muligheter til å lage et godt barnevern.

Departementet viser til retningslinjer for fagteam som grunnlag for deres virksomhet. Kritikken fra kommunene har vært og er at nettopp dette dokumentet de seinere år har vært utgangspunktet for en praksis som er i strid med den ansvarsdeling som departementet nå sier skal legges til grunn. Det framstår som uforståelig når departementet (s. 59) ikke ser at en avvikling av Bufetats ulovfestede rolle med veiledning i enkeltsaker ikke får ressursmessige

konsekvenser og antyder heller at en styrking av den generelle faglige rollen tilsier en styrking av etaten (s.59).

Hurum kommune er faglig sterkt uenig i og avviser forslaget om å gi Fagteam en forskriftsmessig rett til å kreve tilleggsutredning av barnet før plassering. Domstolene avgjør om saker er godt nok utredet. Dagens problemer i samhandlingen handler delvis om at Bufetat overprøver kommunenes vurderinger, selv om de ut fra loven i dag ikke har dette mandatet. Mandatet må Bufetat heller ikke gis og Hurum kommune oppfatter forslaget som et skritt i feil retning. Vi mener derimot at eventuelle avklaringer om mer utredning for å øke treffsikkerheten på type tiltak, må skje i dialog mellom kommune og stat. Kommunen må uansett beholde avgjørelsesmyndigheten hos seg.

Det har siden Bufetat ble opprettet vært praktisert at fagteamrådgiverne får kompetanseheving i nye metoder, som de skal implementere i kommunene. Metodene som her refereres til er både veiledningsmetoder som gis som frivillige hjelpetiltak og kartleggingsverktøy i forbindelse med plasseringer. En direkte overføring av mer kompetansemidler til kommunene ville gitt raskere og rimeligere kompetanseheving, enn hva praksis er i dag. At fagteamrådgivere først skal bli opplært i metodebruken, for så å gi opplæringen videre til det kommunale barnevernet, er unødvendig ressurskrevende på alle plan. Praksisen er til hinder for riktig hjelp til rett tid.

3. Barnevernlovens regulering av kommunens og statens økonomiske ansvar for barneverntiltak (kap. 11 i høringsnotatet)

Hovedprinsippene for det økonomiske mellomværendet mellom statlig og kommunalt barnevern er regulert i barnevernloven §§ 9-4 og 9-5. Departementet foreslår en presisering av de to lovbestemmelsene. Endringene i §§ 9-4 og 9-5 vil i seg selv ikke endre statens og kommunenes økonomiske forpliktelser etter barnevernloven.

Departementet foreslår også en ny forskriftshjemmel i § 9-4. I forslaget er det tydeliggjort at denne hjemmelen også kan anvendes til å presisere rammene for statens betalingsansvar etter første ledd. Dette vil åpne for en presisering i forskrift av hvilke forutsetninger som må være oppfylt for at statens betalingsansvar for bl.a. institusjonsplasser skal utløses.

Barnevernloven § 9-4 skal lyde:

§ 9-4. *Barne-, ungdoms- og familieetatens økonomiske ansvar for tiltak etter loven*

Barne-, ungdoms- og familieetaten skal dekke den del av kommunens utgifter til fosterhjem, institusjon og sentre for foreldre og barn som overstiger det kommunen plikter å betale etter satser fastsatt av departementet. Barne-, ungdoms- og familieetatens økonomiske ansvar gjelder for barn under 20 år.

Departementet kan gi forskrift om betalingsordningen, herunder forskrift som fastsetter nærmere rammer for statens betalingsansvar.

Barnevernloven § 9-5 skal lyde:

§ 9-5. *Kommunens økonomiske ansvar ved bruk av statlige tiltak*

Ved bruk av institusjon og sentre for foreldre og barn kan Barne-, ungdoms- og familieetaten kreve kommunen for egenbetaling for oppholdsutgifter etter satser som fastsettes av departementet. Egenbetalingen skal ytes av den kommunen som har søkt om inntak for et barn i tiltaket.

Departementet kan gi forskrift om egenbetalingen.

Kommentarer til forslaget:

Ytterligere ett forslag om avgrensning av kommunens handlingsrom er følgende: I forslaget til ny § 9-4 heter det (s 67): «*Departementet kan gi forskrift om betalingsordningen, herunder forskrift som fastsetter nærmere rammer for statens betalingsansvar*». Dette forslaget er ikke begrunnet. En forskriftshjemmel som skal presisere forutsetninger for statens betalingsansvar vil kunne sette kommunens vurderinger til side. En slik forskriftshjemmel for overstyring av kommunen kan ikke Hurum kommune akseptere. En kan heller ikke se at det foreligger faglige begrunnelser for en slik forskriftshjemmel.

Hurum kommune leser de ulike delforslagene slik at kommunens påståtte økte styringsrett avgrenses av at Bufetat kan overprøve vurderinger, hindre fylkesnemnda i å foreta en fullstendig vurdering og i siste instans ved at Bufetat kan gis adgang til å nekte å dekke den statlige andelen av utgiftene. Samlet sett er det vanskelig å se hvordan den uttalte målsetting av økt makt til kommunene- via et slikt forslag, vil kunne praktiseres.

STYRKET RETTSSIKKERHET FOR BARN I BARNEVERNET:

4. Begrepsbruken i barnevernloven (kap. 14 i høringsnotatet)

Barnevernloven bruker en rekke steder begrepet fosterhjem. Det samme gjelder begrepene institusjon og tilsynsfører. Loven omtaler også barn med alvorlige atferdsvansker. Lovens forarbeider inneholder ingen drøfting av begrepsbruken.

I Stortingsmelding nr 1 fra barn og unge i Norge uttaler Barnevernproffene følgende: ”*Vi må forstå og like ordene barnevernet bruker, da er det lettere å kjenne seg trygg, forstå det de sier og bestemmer – og å kunne være med å bestemme. Ordet barnevern er et fint ord, det vil vi beholde. Men mange av ordene barnevernet bruker, kan gjøre det lett å kjenne seg annerledes, stempla, rar eller problematisk. De skaper avstand og utrygghet. Det er ord som brukes mye og vi trenger dem for å forklare livet vårt til venner, klassekamerater og tilfeldige bekjente.*”

Departementet er i tvil om hvilke begreper som bør benyttes. Ordlisten er ikke uttømmende, men departementet ber om høringsinstansenes syn særlig på om begrepene fosterhjem, fosterbarn, fosterforeldre, institusjon og barn med alvorlige atferdsvansker i barnevernloven, bør endres.

Kommentarer til forslaget:

Hurum kommune mener at barn og unges egne begreper må benyttes så langt som mulig i tjenester for barn og unge. Det er viktig at barn og unge forstår og kan identifisere seg med ord og begreper som benyttes i barnevernet. Selv om begrepene er godt innarbeidet gjennom langvarig bruk kan de endres uten for store ulemper. Hurum kommune går inn for at begrepene foster- byttes ut med omsorg-, institusjon med hjem. Videre stiller Hurum kommune seg positiv til at utarbeides et bedre begrep for barn med alvorlige atferdsvansker.

5. Forslag om styrking av barneverntjenestens oppfølging av barn under og etter varetekt og straffegjennomføring (kap. 17 i høringsnotatet)

Departementet foreslår at barneverntjenesten pålegges en plikt til å holde jevnlig kontakt med kriminalomsorgen og delta i planlegging og tilrettelegging av tiltak etter endt opphold i fengsel. Barneverntjenesten bør ha plikt til å følge opp alle under 18 år som oppholder seg i fengsel. Departementet foreslår at alle i denne gruppen skal kunne motta tiltak etter

barnevernloven ved løslatelse. Dette må også gjelde for dem som har fylt 18 år under fengselsoppholdet, og være uavhengig av om de tidligere har hatt tiltak etter barnevernloven.

Barnevernloven § 3-5 annet ledd skal lyde:

Når barn under 18 år sitter i varetekt eller gjennomfører fengselsstraff, skal barneverntjenesten holde jevnlig kontakt med kriminalomsorgen og delta i planleggingen og tilretteleggelsen av tiltak etter endt opphold. Slik oppfølging under varetekt og straffgjennomføring skal regnes som et tiltak som er iverksatt før barnet fyller 18 år, jf. barnevernloven § 1-3 annet ledd.

Kommentarer til forslaget:

Barneverntjenesten har et medansvar for oppfølging av unge lovbrøyttere under 18 år. De nye bestemmelsene om ungdomsstraff gir gode muligheter for å trekke barneverntjenesten inn i straffegjennomføringen. På samme måte kan kriminalomsorgen med samtykke fra ungdommen be barneverntjenesten delta i planlegging og tilrettelegging av tiltak. Forslaget til nytt annet ledd i Barnevernloven § 3-5 kan imidlertid føre til uklarhet om hvilken instans som har ansvaret for den helhetlige oppfølgingen av ungdom som sitter i varetekt eller gjennomfører fengselsstraff.

Etter vår mening må Kriminalomsorgen fortsatt ha det helhetlige ansvaret, da det ofte vil være slik at ungdom i denne situasjonen vil ha behov for ulik bistand fra ulike instanser. Å pålegge barneverntjenesten spesielt en plikt til å holde jevnlig kontakt med Kriminalomsorgen vil kunne føre til ansvarsfraskrivelse fra andre aktuelle instanser, og begrense den bistand som blir tilbudt ungdommen.

Det foreslås også at ungdom som ikke tidligere har hatt tiltak fra barneverntjenesten skal kunne tilbys alle typer tiltak når de avslutter soning også etter fylte 18 år. I brev av 22.05.2012 uttaler Barne- og likestillingsdepartementet: "...Departementet legger etter dette til grunn at det ikke vil være i tråd med ettervernets formål at det iverksettes opptrapping av barneverntiltak etter at barnet er nådd myndighetsalder. Det understrekes at ettervernets hensikt er at de unge voksne skal bli mer selvhjulpne og kunne ta ansvar for egen voksentilværelse."

Hurum kommune er enig med departementet i vurderingen av opptrapping av barneverntiltak etter fylte 18 år. Det vil ikke være heldig for yngre ungdom i barneverninstitusjoner å få denne gruppen inn, og det vil heller ikke gi disse voksne ungdommene en god behandling for deres problemer. Når ungdom over 18 år trenger institusjonsbasert behandling bør den foregå i Helseforetakenes behandlingsinstitusjoner.

6. Tilsyn og kontroll med barn i fosterhjem (kap. 20 i høringsnotatet)

Departementet foreslår at dagens tilsynsførerordning erstattes med et mer profesjonalsert og tydeligere kommunalt forankret tilsynsansvar. Departementet foreslår at tilsynsansvaret legges til kommunen som sådan, og ikke til den enkelte barneverntjeneste. Dette innebærer at det vil være opp til kommunen selv å vurdere hvilket organ internt i kommunen som skal ha det overordnede administrative og faglige ansvaret for kommunens tilsynsansvar.

§ 4-22 nytt femte og sjette ledd skal lyde:

Kommunen skal føre tilsyn med hvert enkelt barn i fosterhjem fra

plasseringstidspunktet og frem til barnet fyller 18 år. Formålet med tilsynet er å føre kontroll med at barnet får forsvarlig omsorg i fosterhjemmet og at de forutsetninger som ble lagt til grunn for plasseringen blir fulgt opp.

Kommunen skal sørge for at de som skal utøve tilsynet gis nødvendig opplæring og veiledning.

§ 4-22 fjerde ledd oppheves. Nåværende femte ledd blir nytt fjerde ledd.

Barnevernloven § 6-10 første ledd skal lyde:

Den som skal ansettes i barneverntjenesten, jf. § 2-1, skal legge fram politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd. Tilsvarende gjelder for støttekontakter og andre som utfører oppgaver for barneverntjenesten som ledd i hjelpetiltak etter § 4-4. *Det skal også legges fram politiattest for tillitspersoner etter barnevernloven § 4-1 annet ledd og personer som skal utøve tilsyn med barn i fosterhjem etter § 4-22.*

Kommentarer til forslaget:

Hurum kommune er glad for at forslaget ivaretar behovet for et bedre og mer profesjonelt tilsyn med barn som bor i fosterhjem. Man merker seg at det foreslås å utarbeide nye forskriftsbestemmelser der forhold knyttet til tilsynsmetodikk, veiledning og opplæring av de som skal utøve tilsynet og krav til rapportering og oppfølging etter tilsynsbesøk vil bli vurdert.

Alle instanser som har uttalt seg i evalueringsprosessen har anbefalt tilsynet under Fylkesmannen. Hurum kommune gjør det samme. Fylkesmannen har i dag tilsynsansvar for barn plassert i institusjon og når departementet forslår og fortsatt la tilsynsordning for barn plassert i fosterhjem ligge under kommunene, syntes det dårlig begrunnet. Det viktigste hensynet for tilsyn er barnets sikkerhet. Det er ikke nødvendig for en tilsynsperson å ha god kjennskap til lokale forhold for å opparbeide seg et godt tillitsforhold til barnet. Tvert i mot vil et tilsyn som legges til kommunal tjeneste fremstå mer sårbart. Et profesjonelt tilsyn under Fylkesmannen, på lik linje som for barn plassert i institusjon, vil styrke barnas sikkerhet.

7. Tilsyn med statlige barneverntjenester (kap. 22 i høringsnotatet)

For å styrke utsatte barns rettssikkerhet og å bedre kvaliteten på tjenestetilbudet foreslår departementet å utvide dagens tilsynshjemler til også å omfatte tiltak og tjenester som ytes av det statlige barnevernet. Dette innebærer at tilsynet vil omfatte hele tiltakskjeden i barnevernet. På denne måten gis tilsynsmyndigheten mulighet til å undersøke alle relevante myndigheter og ansvarliggjøre rett nivå der lovbrudd avdekkes.

Etter departementets oppfatning vil en løsning der tilsynsmyndigheten har hjemmel til å konstatere avvik, men ikke til å vedta sanksjoner, være mest hensiktsmessig. Departementet legger til grunn at dersom tilsynet konstaterer regelbrudd i statlig barnevern, vil overordnet nivå, i siste instans departementet, gi instruks, slik at praksis blir i samsvar med regelverket. Samtidig inngår sanksjonshjemler vanligvis i tilsynsmyndighetens kompetanse. Hjemlene eksisterer for tilsyn med det kommunale barnevernet og ved institusjonstilsynet. Dette kan tale for at tilsynsmyndighetene gis adgang til å pålegge retting også ved avvik i det øvrige statlige barnevernet. Departementet vil i denne omgang ikke fremme noe endelig forslag på spørsmålet om tilsynsmyndigheten skal gis hjemmel til å pålegge retting mv. når det føres tilsyn med tjenester og tiltak som Bufetat har ansvar for.

Barnevernloven § 2-3 b skal lyde:

§ 2-3b. Statlig tilsyn på barnevernområdet

Statens helsetilsyn har det overordnede faglige tilsyn med barnevernvirksomheten i de enkelte kommuner, *med* institusjoner, sentre for foreldre og barn og omsorgssentre *for mindreårige samt med statlige tjenester og tiltak etter denne loven*. Statens helsetilsyn skal utøve myndighet i samsvar med det som er bestemt i barnevernloven og forskrifter til denne.

Fylkesmannen skal føre tilsyn med lovligheten av kommunens oppfyllelse av plikter etter barnevernloven kap. 1 til 9. Reglene i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) kapittel 10A gjelder for denne tilsynsvirksomheten.

Fylkesmannen skal også føre tilsyn med institusjoner og sentre for foreldre og barn etter kapittel 5 og omsorgssentre for mindreårige etter kapittel 5A.

Fylkesmannen kan videre føre tilsyn med lovligheten av statlige tjenester og tiltak etter denne loven.

Tilsynsansvaret etter de foregående ledd omfatter også private som utfører tjenester etter denne loven.

Kommentarer til forslaget:

Hurum kommune er positive til forslaget om at Fylkesmannen kan føre tilsyn med hele barnevernet. Men man undrer seg over hvorfor departementet har valgt å bruke *kan* og ikke *skal* i § 2-3 b) fjerde ledd. Den nye bestemmelsen i barnevernlovens § 2-3 b, 4. ledd (s.131) må lyde: *Fylkesmannen skal videre føre tilsyn med lovligheten av statlige tjenester og tiltak etter denne loven.* (Vår uthevelse)

Hurum kommune anser det ikke som problematisk om tilsynsmyndigheten gis adgang til å pålegge retting også ved avvik i det øvrige statlige barnevernet. Sanksjonshjemler inngår vanligvis i tilsynsmyndighetens kompetanse, også overfor andre statlige virksomheter.

8. Beregning av plasseringstid ved vedtak etter barnevernloven § 4-24 (kap. 24 i høringsnotatet)

Departementet foreslår at det skal fremgå av § 4-25 annet ledd nytt fjerde punktum at plasseringstiden etter det midlertidige vedtaket skal inngå i den totale plasseringstiden som gjelder for vedtak etter § 4-24 første og annet ledd.

Barnevernloven § 4-25 annet ledd skal lyde:

Et vedtak etter § 4-24 første og annet ledd skal treffes av fylkesnemnda etter reglene i kapittel 7. Midlertidig vedtak kan treffes av barnevernadministrasjonens leder og av påtalemyndigheten. § 4-6 annet, fjerde og femte ledd gjelder tilsvarende.

Plasseringstiden etter det midlertidige vedtaket skal inngå i den totale plasseringstiden som gjelder for vedtak etter § 4-24 første og annet ledd.

Kommentarer til forslaget:

Hurum kommune er positiv til at plasseringstid som følge av vedtak etter § 4-24 klargjøres. Man er imidlertid uenig i at plasseringstiden etter midlertidige vedtak skal medregnes i den totale plasseringstiden. Ungdom som har så alvorlige problemer som beskrevet i § 4-24 har behov for langvarig behandling, ofte utover et år. I plassering på midlertidig vedtak er

ungdommen sjelden mottakelig for behandling. Dette vil korte ned den reelle behandlingstiden. Dersom akuttplassingstiden trekkes fra kan perioden med behandling bli for kort til å få effekt, avhengig av Fylkesnemndenes saksbehandlingstid. Hurum kommune anbefaler derfor motsatt løsning; at plasseringstiden etter det midlertidige vedtaket *ikke* skal inngå i den totale plasseringstiden som gjelder for vedtak etter § 4-24 første og annet ledd.

Hurum kommune kan være enig i forslaget om endring av § 4-25 under forutsetning av at beramningstid ikke overstiger 6 uker og at Bufetat stiller med tiltak i riktig tid. Dersom en ungdom er plassert i midlertidig tiltak uten behandlingsinnhold i 6 mnd før innflytting i egnet tiltak er det meget skadelig.

Hurum kommune har ikke innvendinger til forslaget om raskere ankebehandling. Men vi er uforstående til at det ikke er drøftet forslag til berammingsfrist for fylkesnemnda. Dette er et mye større rettsikkerhetsproblem for de barn som lever i omsorgssvikt eller i en uforutsigbarsituasjon. Lang beramningstid vil også øke faren for akuttplasseringer i påvente av rettslig behandling.

9. Økonomiske og administrative konsekvenser

Hurum kommune vil peke på at det er gjennomgående tendens i notatet at forslag (med ett unntak: kapittel 3-20) vurderes ikke å ha bemanningsmessige konsekvenser for kommunene, mens det flere steder åpnes opp for at det må foretas styrking i de statlige tjenestene. Dette er en vanlig tendens når det gjelder lovendringer. Særlig framstår argumentasjonen i forhold til styrking av Bufetat (s. 59) og spesifikk styrking av fylkesmannsembetene (s. 120) som underlig. Departementet foreslår jo nettopp ikke å overføre tilsynsansvaret for fosterhjem til fylkesmannsembetene.

Hurum kommune vil peke på at flere av forslagene (for eksempel 3-17, 3-18 og 3-19) har kostnadskonsekvenser for kommunene. Særlig er det kritikkverdig at det i forbindelse med forslaget om å innskjerpe kommunenes plikt til oppfølging av barn etter plassering ikke drøftes ressursmangel som den sentrale årsaken til at dette ikke fungerer godt nok i dag.

10. Avsluttende konklusjon:

Ved lanseringen av høringsnotatet er det fra departementets side gitt uttrykk for en målsetning om at kommunens rolle i barnevernet skal styrkes og statens rolle avgrenses. Det er en utviklingsretning Hurum kommune støtter fullt ut. Vår oppfatning er at det vil gi et kvalitetsmessig bedre og mer effektivt barnevern. Det er dessverre for lite i notatet som understøtter denne målsetningen, noe som fort kan resultere i at forholdet mellom stat og kommune fortsatt vil forringe nettopp kvalitet og effektivitet.